

Na osnovu čl. 12. tačka b) i 18. stav (1) tačka b) Ustava Kantona Sarajevo ("Službene novine Kantona Sarajevo", br. 1/96, 2/96 - Ispravka, 3/96 - Ispravka 16/97, 14/00, 4/01, 28/04 i 6/13) Skupština Kantona Sarajevo, na sjednici održanoj 07.10.2015. godine donijela je

Z A K O N

O OBRAZOVANJU ODRASLIH

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1. **(Predmet Zakona)**

Zakonom o obrazovanju odraslih (u daljem tekstu: Zakon) uređuje se:

- a) obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih;
- b) opća pitanja u vezi s osnivanjem pravnih subjekata za obrazovanje odraslih na području Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Kanton);
- c) organizacija, finansiranje, upravljanje i rukovođenje procesom obrazovanja odraslih;
- d) djelatnost i uvjeti za obavljanje obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanje odraslih lica;
- e) prava i obaveze nadležnih organa u oblasti obrazovanja odraslih,
- f) uvjeti za sticanje javnih isprava;
- g) statusna pitanja kandidata koji su završili institucionalno obrazovanje odraslih i
- h) druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti obrazovanja odraslih na području Kantona.

Član 2. **(Posebni interes)**

- (1) Obrazovanje odraslih dio je jedinstvenog obrazovnog sistema Kantona i predstavlja djelatnost od posebnog društvenog interesa za Kanton.
- (2) Obrazovanje odraslih realizira se na način i pod uvjetima utvrđenim ovim Zakonom, ukoliko drugačije nije regulisano posebnim zakonima.

Član 3. **(Ravnopravnost)**

- (1) Djelatnost obrazovanja odraslih je usmjerena ka punom razvoju ljudske ličnosti i dostojanstva, poštivanju ljudskih prava, građanskih i drugih demokratskih, zakonskih i ustavnih načela i sloboda.
- (2) Terminološko korištenje muškog ili ženskog roda u ovom zakonu podrazumijeva uključivanje oba roda.

Član 4. **(Definicija pojmova)**

Pojmovi upotrebljeni u ovom Zakonu imaju slijedeće značenje:

Andragogija (obrazovanje odraslih) je nauka koja se bavi pitanjima odgoja i obrazovanja odraslih, odnosno didaktičko-metodičkim specifičnostima procesa učenja i poučavanja odraslih. Naglašava razlike u interakcijsko-komunikacijskom aspektu odgoja i obrazovanja odraslih u odnosu na odgoj i obrazovanje djece i mladih;

Cjeloživotno učenje je sveukupna aktivnost učenja tokom života, a s ciljem unapređenja znanja, vještina i kompetencija unutar lične i građanske, te društvene perspektive i/ili perspektive zaposlenja; obuhvata učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno), pri čemu se učenje shvata kao kontinuirani proces u kojem su rezultati i motiviranost pojedinca u određenom životnom razdoblju uvjetovani znanjem, navikama i iskustvima učenja stečenim u mlađoj životnoj dobi; četiri su osnovna, međusobno povezana cilja koja se vezuju uz cjeloživotno učenje: lično zadovoljstvo i razvoj pojedinca, aktivno građanstvo, društvena uključenost i zapošljivost;

Cjeloživotna karijerna orijentacija se u kontekstu cjeloživotnog učenja odnosi na niz aktivnosti koje omogućavaju da građani svih uzrasta i u bilo kom trenutku života identificiraju vlastite sposobnosti, kompetencije i interesovanja, da donesu odluke u pogledu svog obrazovanja, osposobljavanja i kvalifikacija i da upravljaju vlastitim životnim putevima u obrazovnom, radnom i drugim okruženjima, u kojima se njihovi kapaciteti i kompetencije razvijaju i/ili koriste;

Dokvalifikacija je dodatno stručno obrazovanje prema posebno utvrđenim diferenciranim programima, radi sticanja višeg stepena kvalifikacije u okviru istog zanimanja;

Državni (nacionalni) kvalifikacijski okvir (National Qualifications Framework NQF) je instrument uspostave kvalifikacija stečenih u određenoj zemlji, kojim se daju osnove za jasnoću, pristupanje, prohodnost, sticanje i kvalitetu kvalifikacija;

Evropski kvalifikacijski okvir (European Qualifications Framework – EKO ili EQF) je instrument uspostavljanja nivoa kvalifikacija organiziran tako da djeluje kao sredstvo prepoznavanja i razumijevanja kvalifikacija između nacionalnih kvalifikacijskih okvira;

Evropski kvalifikacijski okvir za visoko obrazovanje je dokument koji je usvojila Konferencija evropskih ministara obrazovanja u Bergenu 2005. godine, koji definira generičke deskriptore za svaki od tri ciklusa visokog obrazovanja, i koji se primjenjuje u svim državama potpisnicama bolonjskog procesa;

Formalno obrazovanje je učenje usmjereno od strane nastavnika ili instruktora koje se stiče u obrazovnim ustanovama, a prema nastavnim planovima i programima odobrenim od nadležnih obrazovnih vlasti;

Generički deskriptori definišu očekivana znanja, vještine i kompetencije za svaki kvalifikacijski nivo obrazovanja;

Informalno učenje je neplanirano učenje i sticanje znanja kroz svakodnevne aktivnosti;

Inkluzivno obrazovanje podrazumijeva pravo na obrazovanje svakog lica tokom cijelog života, posebno pravo lica sa posebnim obrazovnim potrebama na uključivanje u redovnu nastavu, kao i pravo nadarene djece na maksimalni razvoj njihovog potencijala;

ISCED (International Standard Classification of Education) je međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja;

Ishodi učenja predstavljaju izjavu o tome šta učenik/student/lice koja uči zna, razumije i može da obavlja na osnovu završenog procesa učenja, definisanih kroz znanje, vještine i kompetencije;

Javno važeći obrazovni program je program obrazovanja koji je donijelo ili odobrilo Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade (u daljem tekstu: Ministarstvo) ili na prijedlog Ministarstva organi uprave nadležni za oblast za koju se program donosi, u skladu sa Zakonom;

Kompetencije označavaju sposobnost primjene znanja, vještina i personalnih, socijalnih i metodoloških sposobnosti, na radnom mjestu ili tokom učenja, kao i u privatnom i profesionalnom razvoju. U kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira kompetencije su opisane kao odgovornost i samostalnost;

Kvalifikacija označava formalni naziv za rezultat procesa procjene i validacije koji je dobijen onda kada kompetentno tijelo odredi da je pojedinac ostvario ishode učenja prema predviđenim standardima;

Kvalifikacijski okvir u Bosni i Hercegovini je instrument uspostave kvalifikacija stečenih u Bosni i Hercegovini, kojim se daju osnove za jasnoću, pristupanje, prohodnost, sticanje i kvalitetu kvalifikacija;

Neformalno obrazovanje je organizovan proces učenja i obrazovanja usmjeren ka usavršavanju, specijalizaciji i dopunjavanju znanja, vještina i sposobnosti prema posebnim programima koje realiziraju organizatori obrazovanja (redovne škole, centri za obuku, kompanije, agencije i slično), koji se odvija neovisno od službenog (formalnog) sistema obrazovanja i obično ne vodi sticanju službenih potvrda (diploma i kvalifikacija). Neformalno obrazovanje se može dobiti i putem organizacija i usluga koje služe kao nadopuna formalnom sistemu obrazovanja;

Obrazovanje odraslih je obrazovanje koje se organizira za odrasla lica kao cijeli skup procesa učenja, formalnih i ostalih, u kojem odrasla lica (starosna granica nije univerzalna u svim zemljama svijeta – polazna tačka od koje se definira odraslost kreće se od 16. do 18. godine života), razvijaju svoje sposobnosti, obogaćuju svoje znanje i unapređuju svoje tehničke ili profesionalne kvalifikacije ili ih preusmjeravaju da bi zadovoljile svoje potrebe ili potrebe svojih društava;

Odrasla lica su lica starija od 15 godina koja nisu završila osnovno obrazovanje, odnosno lica starija od 18 godina koja su završila obrazovanje u redovnom ili vanrednom školovanju, a s ciljem usavršavanja, specijalizacije i dopunjavanja znanja, vještina i sposobnosti;

Osposobljavanje je obrazovanje i osposobljavanje za uključivanje u rad nakon završene osnovne škole, za obavljanje jednostavnih i manje složenih poslova određenog zanimanja;

Pismenost odraslih obuhvata:

a) *osnovnu pismenost* - sposobnost odraslih da komuniciraju na vlastitom jeziku i da s razumijevanjem čitaju i pišu kratke, jednostavne izjave o njihovom svakodnevnom životu;

b) *funkcionalnu pismenost* - sposobnost odraslih da razumiju i koriste medijske i druge informacije u svrhu planiranja i ostvarenja vlastitog razvoja, kao i sposobnost odraslih da se uključe u aktivnosti u kojima je pismenost, koja podrazumijeva i korištenje informacionih i komunikacionih tehnologija, potrebna za njihovo bolje svakodnevno funkcioniranje i učešće u životu zajednice.

Polaznik obrazovanja odraslih je odraslo lice koje pohađa program obrazovanja odraslih;

Posebni programi su programi za povećanje općeobrazovnog i kulturnog nivoa stanovništva i povećanje stručnih i drugih kompetencija;

Prethodno učenje - znanje, vještine i kompetencije stečene kroz prethodno obrazovanje ili iskustvo; može biti bilo koje forme učenja, ali se najčešće odnosi na neformalno i informalno učenje;

Prekvalifikacija je obrazovanje i osposobljavanje koje licu koje je već prethodno steklo neko stručno zvanje odnosno zanimanje omogućava da stekne nove kompetencije za obavljanje novog zanimanja ili nove profesionalne djelatnosti;

Samousmjereno učenje odraslih označava aktivnosti u kojima odrasla lica samostalno uspostavlja kontrolu nad procesom učenja, kao i odgovornost za rezultate učenja;

Specijalizacija je obrazovanje i osposobljavanje u okviru istog zanimanja radi sticanja posebnih znanja i vještina neophodnih za određene poslove;

Usavršavanje je svaki oblik obrazovanja nakon završenog inicijalnog obrazovanja ili tokom radnog vijeka koje treba pomoći licu da poboljša ili aktuelizira svoja već stečena znanja i/ili kompetencije, da stekne nove kompetencije u pogledu profesionalnog napredovanja i da se lično i profesionalno usavršava;

Vještine predstavljaju sposobnost primjene znanja i korištenja principa „znati kako“ da se izvrši određeni zadatak i da se riješi problem. U kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira, vještine se definišu kao kognitivne (uključuju korištenje logičkog, intuitivnog i kreativnog razmišljanja), praktične (uključujući fizičku spretnost i korištenje metoda, materijala, sprava i instrumenata) i socijalne vještine (vještine komuniciranja i saradnje, emocionalna inteligencija i druge);

Znanje označava rezultat usvajanja informacija kroz proces učenja. Znanje je skup činjenica, principa, teorija i praksi koje se odnose na područje rada ili izučavanja. U kontekstu Evropskog kvalifikacijskog okvira za cjeloživotno učenje znanje se opisuje kao teoretsko i/ili činjenično.

Član 5. **(Ciljevi obrazovanja odraslih)**

Obrazovanje odraslih lica se organizuje i provodi sa slijedećim ciljevima:

- a) povećanje vrijednosti ljudskog kapitala u zemlji, kroz poboljšanje obrazovne i kvalifikacione strukture stanovništva u Bosni i Hercegovini;
- b) izgradnja društvenog ambijenta za održivi društveno-ekonomski razvoj bosansko-hercegovačkog društva, na svim nivoima organiziranja;
- c) postizanje veće zapošljivosti i povećanje profesionalne fleksibilnosti radno aktivnog stanovništva i njegove veće mobilnosti na domaćem i evropskom tržištu rada;
- d) razvoj demokratije, interkulturalnosti i tolerancije;
- e) unaprjeđivanje kvaliteta života - ličnog, porodičnog, socijalnog i prirodnog okruženja;
- f) ostvarenje sveobuhvatnosti koncepta cjeloživotnog učenja, koji treba da doprinese bržem napredovanju Bosne i Hercegovine prema društvu koje uči a time i njenom uspješnom integriranju u evropski društveni i ekonomski prostor;
- g) podizanje osnovne i funkcionalne pismenosti odraslih;
- h) postizanje najmanje osnovnog obrazovanja;
- i) osposobljavanje za zapošljavanje odraslih lica koja nemaju završeno formalno obrazovanje;
- j) omogućavanje daljeg obrazovanja i obuke, odnosno mogućnosti dokvalifikacije, prekvalifikacije, specijalizacije i kontinuiranog stručnog usavršavanja tokom cijelog radnog vijeka;
- k) obrazovanje za aktivno građanstvo i održiv razvoj;
- l) obrazovanje i sticanje znanja i vještina u skladu sa ličnim sposobnostima, afinitetima i životnom dobi pojedinca;
- m) zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba pripadnika nacionalnih manjina i etničkih grupa;
- n) zadovoljenja specifičnih obrazovnih potreba posebnih i, naročito, marginaliziranih društvenih grupa;
- o) omogućavanje formalnog priznavanja i potvrđivanja rezultata prethodnog učenja odnosno stečenih znanja, vještina i sposobnosti, bez obzira na način njihovog sticanja.

Član 6. **(Načela obrazovanja odraslih)**

Obrazovanje odraslih se temelji na slijedećim općim načelima:

- a) načelu javnosti;
- b) načelu povezivanja obrazovanja sa tržištem rada;
- c) cjeloživotnog učenja;
- d) uvažavanja različitosti potreba i mogućnosti, prethodnih znanja i iskustava, te s tim u vezi i specifičnosti obrazovanja i učenja odraslih;
- e) slobode izbora odgovarajućeg obrazovanja, kao i oblika, metoda i načina učenja;
- f) dostupnosti i raznovrsnosti obrazovne ponude;

- g) osiguranja odgovarajućeg kvaliteta obrazovanja, bez obzira na nacionalne, etničke, kulturne, socijalne, ekonomske, regionalne, lokalne i druge specifičnosti okruženja u kome se ono organizira i provodi;
- h) promoviranja jednakih vrijednosti ishoda učenja u formalnom i neformalnom obrazovanju, te informalnom učenju;
- i) profesionalnosti i odgovornosti organizatora obrazovanja odraslih, te profesionalnosti i etičnosti andragoškog kadra;
- j) poštovanja ličnosti i dostojanstva svakog učesnika u procesu obrazovanju odraslih;
- k) informiranja, savjetovanja i vođenja u daljem obrazovanju i/ili karijernom napredovanju.

Član 7. **(Zabrana diskriminacije)**

Obrazovanje odraslih je namijenjeno svima i u tom smislu ne može se ograničiti pristup obrazovanju odraslih, direktno ili indirektno, prema bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi suprotnoj ustavu, zakonima i međunarodnom pravu.

Član 8. **(Oblici obrazovanja odraslih)**

Obrazovanje odraslih odvija se kao:

- a) formalno;
- b) neformalno;
- c) informalno i/ili
- d) samousmjereno cjeloživotno učenje.

Član 9. **(Formalno obrazovanje)**

- (1) Formalno obrazovanje odraslih je djelatnost koja se realizira u javnim ili privatnim obrazovnim ustanovama upisnim u Registar koji vodi Ministarstvo radi sticanja opšteg obrazovanja, odgovarajućih kvalifikacija, znanja, vještina i sposobnosti u skladu sa posebnim zakonima, Standardima i normativima te nastavnim planovima i programima koje donosi ministar za obrazovanje, nauku i mlade Kantna Sarajevo (u daljem tekstu: ministar).
- (2) Programi formalnog obrazovanja obuhvataju:
 - a) programe za sticanje osnovnog obrazovanja;
 - b) programe za sticanje srednjeg obrazovanja;
 - c) programe za sticanje visokog obrazovanja;
 - d) programe dokvalifikacije;
 - e) programe prekvalifikacije;
 - f) programe usavršavanja i
 - g) programe osposobljavanja.
- (3) Programima formalnog obrazovanja se obavezno utvrđuju:
 - a) naziv programa;
 - b) cilj(evi) programa;
 - c) znanje, vještine i sposobnosti koje se stiču završetkom programa;
 - d) uvjeti za upis, napredovanje i završetak programa;
 - e) nastavni predmeti ili nastavni sadržaji;
 - f) ukupno trajanje programa i/ili trajanje programa po nastavnim predmetima ili sadržajima (izraženo u nastavnim satima);

- g) način/oblici izvođenja programa;
 - h) kadrovski, didaktički, prostorni i drugi uvjeti za izvođenje programa;
 - i) način provjere ishoda učenja i
 - j) način evaluacije programa.
- (4) Formalni programi obrazovanja odraslih se izvode u obrazovnim ustanovama u sistemu redovnog/formalnog obrazovanja, specijaliziranim ustanovama za obrazovanje odraslih i drugim registriranim ustanovama za ovu djelatnost.

Član 10.

(Neformalno obrazovanje)

- (1) Neformalno obrazovanje odraslih označava organizovane procese učenja na osnovu posebnih programa usmjerenih na sticanje znanja, sposobnosti i vještina radi lakšeg zapošljavanja, radi sticanja vrijednosti i stavova odraslih za različite socijalne aktivnosti, te za lični razvoj.
- (2) Programi neformalnog obrazovanja obuhvataju raznovrsne programe usmjerene na sticanje i unapređenje općih i profesionalnih znanja, vještina i sposobnosti, koje odraslima jačaju prilike na tržištu rada, olakšavaju njihovu društvenu integraciju ili doprinose njihovom vlastitom razvoju i "samoostvarenju".
- (3) Ovi programi, između ostalih, uključuju:
 - a) programe sticanja ili unapređenja ključnih kompetencija;
 - b) programe sticanja dodatnih kompetencija u struci;
 - c) programe zaštite životne i radne sredine;
 - d) programe edukacije o zdravlju i podizanju kvaliteta života;
 - e) programe obrazovanja za treću životnu dob;
 - f) programe obrazovanja s ciljem zadovoljenja specifičnih obrazovnih i kulturnih potreba posebnih društvenih grupa;
 - g) programe sticanja drugih znanja, vještina i sposobnosti.
- (4) Neformalno obrazovanje mogu organizirati i realizirati: odgojno-obrazovne ustanove, škole/centri za učenje jezika, škole/centri za informaciono-komunikacione tehnologije, centri za kulturu i obrazovanje, auto-škole, udruženja građana, privredni subjekti i druga pravna lica koja su, između ostalog, kao svoju djelatnost navela neformalno obrazovanje odraslih.
- (5) Način, uvjeti i vrijeme obrazovanja odraslih, utvrđuju se aktima organizatora neformalnog obrazovanja odraslih.
- (6) Neformalno obrazovanje organiziraju i realiziraju institucije iz stava (4) ovog člana ukoliko ispunjavaju prostorne, materijalne, kadrovske i druge uvjete propisane ovim zakonom.
- (7) Neformalno obrazovanje odraslih koje nema status javno važećeg obrazovanja mogu provoditi i ostali pravni subjekti u skladu s odredbama ovog zakona.
- (8) Vrijeme organizovanja neformalnog obrazovanja u toku godine utvrđuje se godišnjim programom rada pravnog subjekta za obrazovanje odraslih (u daljem tekstu: Organizator obrazovanja odraslih), koji provodi neformalno obrazovanje.

Član 11.

(Informalno i samousmjereno učenje)

- (1) Informalno učenje odraslih predstavlja neplanirane aktivnosti u kojima odraslo lice prihvata stavove i pozitivne vrijednosti, kao i znanja i vještine iz svakodnevnog iskustva i raznih drugih uticaja i izvora iz svoje okoline.

- (2) Samousmjereno učenje se odvija kroz aktivnosti kojima odraslo lice samo uspostavlja proces učenja i odgovornosti za rezultate tog učenja bez neposredne i kontinuirane pomoći drugih.
- (3) Znanja, vještine i sposobnosti stečena informalnim i samousmjerenim učenjem odrasli mogu dokazati, neovisno o načinu na koji su stečena, polaganjem ispita.
- (4) Ispite iz stava (3) ovoga člana organizira i provodi Organizator obrazovanja odraslih.

Član 12. **(Javno važeće obrazovanje)**

- (1) Javno važeće obrazovanje odraslih je obrazovanje koje se stiče po javno važećem obrazovnom programu osnovnog i srednjeg obrazovanja, ili po prilagođenom javno važećem obrazovnom programu ili dijelu tog programa, u skladu sa posebnim propisom koji uređuje tu oblast obrazovanja.
- (2) Odrasli mogu stjecati znanja, vještine i kompetencije po donesenom, odnosno odobrenom programu obrazovanja ili dijelu tog programa, u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Obrazovanje stečeno u smislu stava (2) ovog člana, nakon provjere od strane ovlaštene ustanove je javno važeće obrazovanje i dokazuje se javnom ispravom.

II. OSNIVANJE I RAD INSTITUCIJA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH

Član 13. **(Organizator obrazovanja odraslih)**

- (1) Organizatori obrazovanja odraslih mogu biti ustanove, organizacije i drugi pravni subjekti, koji ispunjavaju uvjete za obavljanje ove djelatnosti.
- (2) Obrazovanje odraslih, kao svoju redovnu djelatnost ili kao djelatnost koja prati redovnu mogu provoditi:
 - a) obrazovne ustanove u sistemu redovnog - formalnog obrazovanja;
 - b) specijalizirane ustanove za obrazovanje odraslih;
 - c) centri i organizacije za stručno usavršavanje, učenje stranih jezika, informaciono- komunikacijske tehnologije, obuku i razvoj ljudskih resursa;
 - d) auto-škole;
 - e) zavodi i službe za zapošljavanje;
 - f) javne agencije, javna preduzeća i privredna društva;
 - g) privredne komore, poslodavci, preduzetnici i obrtnici i njihova udruženja, sindikalne organizacije, te fondacije i udruženja građana;
 - h) ustanove za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica s invaliditetom;
 - i) ustanove za smještaj i brigu o licima s posebnim potrebama;
 - j) penološke ustanove;
 - k) centri za informiranje, savjetovanje i karijerno vođenje;
 - l) kulturno-obrazovni centri i
 - m) drugi subjekti

pod uvjetom, da posjeduju odobrenje Ministarstva za realizaciju programa obrazovanja odraslih, odnosno rješenje o ispunjenosti uvjeta za izvođenje programa obrazovanja odraslih.

Član 14. (Osnivač)

- (1) Pravni subjekt za obrazovanje odraslih može osnovati domaće i strano pravno i fizičko lice u svim oblicima svojine (u daljem tekstu: osnivač) uz odobrenje ministra i uz prethodnu saglasnost Vlade Kantona Sarajevo (u daljem tekstu: Vlada).
- (2) Kanton može, u skladu s međunarodnim ugovorima, otvoriti odjeljenja za obrazovanje odraslih za naše građane u inostranstvu.
- (3) Za osnivanje, rad i statusne promjene pravnih subjekata za formalno obrazovanje odraslih, primjenjuju se odredbe Zakona o ustanovama, u dijelu koji nije ovim zakonom reguliran.
- (4) Osnivanje pravnih subjekata planira se u skladu s planom obrazovanja odraslih iz člana 30. ovog Zakona.

Član 15. (Sredstva za osnivanje i rad)

- (1) Osnivač pravnog subjekta (Organizatora obrazovanja odraslih) osigurava sredstva potrebna za osnivanje i rad pravnog subjekta, u skladu sa Standardima i normativima za realizaciju programa obrazovanja odraslih, kojima se posebno standardiziraju i normiraju prostor, oprema, kadrovi, nastavna sredstva i učila.
- (2) Ako pravni subjekt (Organizatora obrazovanja odraslih) osniva više pravnih odnosno fizičkih lica, svoje međusobne odnose uređuju ugovorom.
- (3) Standarde i normative iz stava (1) ovog člana donosi Vlada na prijedlog Ministarstva.

Član 16. (Odluka o osnivanju)

Odluka o osnivanju sadrži:

- a) naziv osnivača;
- b) naziv i sjedište Organizatora obrazovanja odraslih;
- c) vrstu programa za koje se osniva;
- d) izvore i način obezbjeđivanja sredstava za rad;
- e) nastavni plan i program po kojem će se raditi;
- f) broj nastavnika, predavača i drugog osoblja koje je kvalificirano da provodi predviđenu nastavu i treninge;
- g) zgrade i objekte koji će biti obezbijeđeni i koji će se koristiti;
- h) lice koje će predstavljati i zastupati instituciju i njegova ovlaštenja i odgovornosti;
- i) rok za donošenje općeg akta, imenovanje organa upravljanja i rukovođenja te
- j) druga pitanja značajna za rad Organizatora obrazovanja odraslih.

Član 17. (Uvjeti za obavljanje djelatnosti obrazovanje odraslih)

- (1) Organizator obrazovanja odraslih može izvoditi program obrazovanja odraslih ako ima registriranu djelatnost obrazovanja i ako ispunjava standarde i normative u pogledu tehničkih, higijenskih, prostornih, kadrovskih, materijalnih i drugih uvjeta za izvođenje programa propisanih od strane Ministarstva.
- (2) U pogledu prostora za rad, ustanova koja izvodi formalne/javno važeće programe obrazovanja odraslih mora imati, u vlasništvu ili zakupu, najmanje:
 - a) osigurani radni prostor po polazniku u učionici opće namjene od najmanje 2,5 m²;

- b) jednu učionicu opće namjene za grupnu nastavu;
 - c) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada utvrđene programom obrazovanja za pojedine obrazovne sadržaje, veličine od najmanje 3 m² po polazniku;
 - d) posebnu specijaliziranu učionicu, ako izvodi program obrazovanja odraslih koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima, koja mora imati najmanje 3,5 m² površine po radnom mjestu (računaru);
 - e) prostor za individualni rad s polaznicima;
 - f) prostorije za osoblje (nastavno i administrativno-tehničko);
 - g) prostoriju za arhivu;
 - h) po jedan odvojeni sanitarni čvor za žene i muškarce.
- (3) U pogledu obavezne opreme, ustanova mora osigurati slijedeće:
- a) učionica opće namjene mora imati odgovarajuće učioničke radne stolove sa stolicom za svakog polaznika;
 - b) specijalizirane učionice za posebne oblike, metode i sadržaje nastavnog rada moraju imati odgovarajući učionički namještaj, koji odgovara zahtjevima programa obrazovanja za pojedine nastavne sadržaje;
 - c) specijalizirana učionica za nastavu iz računarstva u programu koji obuhvata i osposobljavanje za rad na računarima mora imati najmanje jedan umreženi računar po polazniku i jedan računar za nastavnika, s odgovarajućom i licenciranom programskom opremom u vlasništvu ustanove;
 - d) učionica mora biti opremljena audio i video sredstvima, nepokretnom ili prenosivom pločom, platnom ili zidom za projekciju i drugim nastavnim sredstvima i pomagalicama, u skladu s materijalnim uvjetima utvrđenima u programu obrazovanja za pojedine predmete i obrazovne sadržaje;
 - e) druge prostorne zahtjeve i zahtjeve opreme određuju obrazovni programi koje izvodi ustanova za obrazovanje odraslih.

Član 18.

(Osnivanje Organizatora obrazovanja odraslih)

- (1) Pravni subjekt (Organizator obrazovanja odraslih) za obrazovanje odraslih može se osnovati ako:
- a) postoji potreba za osnivanjem;
 - b) su obezbijedena sredstva za finansiranje, odnosno sufinansiranje programa za obrazovanje odraslih;
 - c) je osiguran adekvatan prostor koji ispunjava higijensko-tehničke uvjete u skladu sa standardima i normativima prostora i opreme,
 - d) ima potreban broj predavača, stručnih saradnika i ostalih zaposlenih;
 - e) su obezbijedena sredstva za rad od strane osnivača.
- (2) Osnivač je dužan da, uz zahtjev za izdavanje rješenja o ispunjavanju uvjeta za osnivanje Pravnog subjekta (Organizatora obrazovanja odraslih) za obrazovanje odraslih, Ministarstvu dostavi:
- a) osnivački akt;
 - b) elaborat o opravdanosti osnivanja;
 - c) podatke o licu ovlaštenom za zastupanje;
 - d) dokaz o osiguranim uvjetima i garancije za osnivanje u pogledu unaprijed obezbijedenih i planiranih finansijskih sredstava za osiguranje uvjeta za početak rada i dalji rad i

- e) dostaviti dokaz o uplati sredstava Ministarstvu u iznosu utvrđenom Odlukom Vlade, a za potrebe troškova vođenja postupka osnivanja od faze podnošenja zahtjeva do okončanja postupka po zahtjevu.
- (3) Garancije iz stava (2) ovog člana osnivač dostavlja za period od najmanje pet godina.
- (4) Ministarstvo obavještava osnivača o urednosti i usklađenosti sa zakonom dostavljenog zahtjeva i određuje rok za otklanjanje eventualno utvrđenih nedostataka.
- (5) Rok za otklanjanje nedostataka iz stava (4) ovog člana ne može biti duži od 30 dana.
- (6) Smatra se da je osnivač odustao od zahtjeva ukoliko u roku od 30 dana od dana dostavljanja obavijesti iz stava (4) ovog člana ne otkloni utvrđene nedostatke.

Član 19. **(Sadržaj elaborata)**

Elaborat o opravdanosti osnivanja obavezno sadrži: podatke o osnivaču, sjedište i naziv, ciljeve, dužinu trajanja obrazovanja odraslih, nastavni plan i program, odnosno vrste programa za obrazovanje odraslih koje planira realizirati, potrebe društva za obrazovanjem za određeno zanimanje, profil i stepen stručne spreme koji se stiče po završetku obrazovanja, opće i posebne uvjete utvrđene Standardima i normativima, finansijska sredstva potrebna za ispunjenje tih uvjeta, način obezbjeđenja finansijskih sredstava za rad Organizatora obrazovanja odraslih.

Član 20. **(Ekspertna komisija)**

- (1) Nakon dostavljanja urednog zahtjeva iz člana 17. ovog zakona, Ministarstvo donosi poseban akt kojim obrazuje ekspertnu komisiju radi razmatranja zahtjeva i Elaborata te davanja stručnog mišljenja o društvenoj opravdanosti osnivanja Pravnog subjekta (Organizatora obrazovanja odraslih).
- (2) Akt o obrazovanju ekspertne komisije iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži opis poslova i zadataka, način rada, rok za izvršenje povjerenih poslova i zadataka, te visinu naknade za rad članovima komisije.
- (3) Ekspertnu komisiju iz stava (1) ovog člana, koja broji najmanje pet članova, obrazuje Ministarstvo iz reda istaknutih naučnih radnika i andragoških i drugih stručnjaka za odgovarajuće vrste obrazovanja, predstavnika osnivača Organizatora obrazovanja odraslih u osnivanju i predstavnika Ministarstva.

Član 21. **(Prijedlog odluke Vlade o elaboratu)**

- (1) Ako je ocjena elaborata od strane ekspertne komisije pozitivna, uredan zahtjev osnivača sa stručnim mišljenjem ekspertne komisije Ministarstvo dostavlja Vladi.
- (2) Odluka Vlade o elaboratu iz stava (1) ovog člana mora biti donesena najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja izvještaja ekspertne komisije Ministarstvu.
- (3) Nakon što Vlada donese prijedlog odluke, Ministarstvo će o tome u roku od osam dana obavijestiti osnivača.
- (4) U slučaju da je Vlada odlukom odbila dati saglasnost na elaborat, zbog negativnog izvještaja i stručnog mišljenja ekspertne komisije, osnivač može tražiti da se osnuje posebna ekspertna komisija koja će ponovo razmotriti elaborat i razloge odbijanja

davanja pozitivnog stručnog mišljenja i saglasnosti te još jednom utvrditi da li postoji opravdanost osnivanja. Nalaz i mišljenje posebne ekspertne komisije putem Ministarstva dostavit će se Vladi na razmatranje.

- (5) Komisiju iz stava (4) ovog člana obrazuje Ministarstvo iz reda istaknutih naučnih radnika, andragoških i drugih stručnjaka, predstavnika Ministarstva, koji nisu bili imenovani u ekspertnoj komisiji, s tim da se jedna trećina članova imenuje po prijedlogu osnivača Organizatora obrazovanja odraslih u osnivanju.
- (6) Akt o obrazovanju posebne ekspertne komisije iz stava (4) ovog člana obavezno sadrži opis poslova i zadataka, način rada, rok od najduže 60 dana za izvršenje povjerenih poslova i zadataka te visinu naknade za rad članovima komisije.
- (7) Ako je ocjena posebne ekspertne komisije pozitivna, uredan zahtjev osnivača sa stručnim mišljenjem posebne ekspertne komisije i stručnim mišljenjem komisije iz stava (1) ovog člana Ministarstvo dostavlja Vladi na razmatranje i usvajanje u roku od 15 dana od dana dostavljanja izvještaja posebne ekspertne komisije.
- (8) Vlada će donijeti odluku o odbijanju zahtjeva iz člana 18. ovog zakona ukoliko je izvještaj ekspertne i posebne ekspertne komisije negativan.
- (9) Protiv odluka Vlade iz st. (4) i (8) ovog člana nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.
- (10) Isti osnivač ili suosnivač može podnijeti ponovo zahtjev iz člana 18. ovog zakona nakon isteka roka od najmanje tri godine od donošenja odluke Vlade iz stava (2) ovog člana, ukoliko je ona bila negativna.

Član 22.

(Javno priznati organizator obrazovanja odraslih)

- (1) Pravni subjekt (Organizator obrazovanja odraslih) koji je ispunio uvjete predviđene ovim zakonom, nakon upisa u Registre iz člana 23. ovog zakona ima status javno priznatog Organizatora obrazovanja odraslih.
- (2) Osnovna i srednja škola su javno priznati organizatori obrazovanja odraslih, ako ispunjavaju propisane uvjete za tu aktivnost i imaju rješenje o verifikaciji koje izdaje Ministarstvo, u skladu sa zakonom.
- (3) Izuzetno od st. (1) i (2) ovoga člana, status javno priznatog organizatora obrazovanja odraslih imaju državni organi i ustanove koje u skladu s posebnim zakonom obavljaju stručno usavršavanje i druge aktivnosti obrazovanja odraslih.
- (4) Odobrenje iz stava (2) ovoga člana izdaje se drugoj instituciji koja ispunjava propisane uvjete za organiziranje aktivnosti obrazovanja odraslih u pogledu programa, kadra, prostora, opreme i nastavnih sredstava.
- (5) Bliže uvjete u pogledu programa, kadra, prostora, opreme i nastavnih sredstava uključujući i uvjete za osiguravanje pristupačnosti nastave i programa za lica s invaliditetom propisuje ministar.

Član 23.

(Registar Organizatora obrazovanja odraslih)

- (1) Pravni subjekti koji su ispunili uvjete za osnivanje utvrđene ovim zakonom upisuju se u Registar Organizatora obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: Registar) koji vodi Ministarstvo.

- (2) Bliži propis o postupku utvrđivanja uvjeta, o sadržaju i načinu vođenja Registra donosi ministar.
- (3) Provjeru uvjeta za upis u Registar vrši komisija koju formira ministar, a na zahtjev osnivača nakon ispunjenosti uvjeta i provedenog postupka iz čl. 17., 18., 18., 20. i 21. ovog zakona.
- (4) Na osnovu pozitivnog izvještaja komisije iz stava (3) ovog člana ministar donosi rješenje o ispunjenosti uvjeta za upis u Registar na osnovu kojeg stiče status licenciranog Organizatora obrazovanja odraslih.
- (5) Nakon upisa u Registar Organizator obrazovanja odraslih upisuje se i u Sudski registar i danom upisa stiče status pravnog lica.

Član 24. **(Javne isprave i pečat)**

- (1) Organizator obrazovanja odraslih obavezan je voditi dokumentaciju i evidenciju o obrazovanju odraslih i izdavati odgovarajuće javne isprave o završenom obrazovanju.
- (2) Organizatori obrazovanja vode posebnu andragošku dokumentaciju i evidenciju koja, između ostalog, obavezno uključuje:
 - a) matične knjige;
 - b) dnevnike rada;
 - c) programe obrazovanja,
 - d) dokumente o upisu u program;
 - e) ugovor o obrazovanju;
 - f) evidencije o andragoškim radnicima;
 - g) evidenciju o polaznicima;
 - h) provjerama ishoda učenja te
 - i) izdatim javnim ispravama.
- (3) Organizator obrazovanja odraslih ima pečat koji se koristi kao dokaz autentičnosti svakog dokumenta koji izdaje.
- (4) Ministarstvo obavezno vodi evidencije organizatora obrazovanja odraslih, donesenih/odobrenih programa obrazovanja, te andragoških radnika.
- (5) Bliže propise o sadržaju, oblicima te načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije i evidencije i izdavanju javnih isprava donosi ministar.
- (6) Reprezentativna udruženja poslodavaca, privredne i obrtničke komore vode evidencije poslodavaca kod kojih se može obavljati praktičan rad, te druge evidencije iz djelokruga njihovih aktivnosti u području obrazovanja odraslih.

Član 25. **(Baze podataka)**

- (1) Propisane evidencije o obrazovanju odraslih se objedinjuju u odgovarajuće baze podataka na nivou organizatora obrazovanja, kao i na nivou Ministarstva i drugih relevantnih organa i institucija, na različitim nivoima vlasti.
- (2) Navedene baze podataka, kao i druge raspoložive baze podataka u oblasti rada, zapošljavanja i drugih relevantnih sektora služe isključivo u svrhu praćenja, analize i unapređenja stanja obrazovanja odraslih, te planiranja njegovog razvoja uz obavezu poštivanja procedura koje su utvrđene Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

Član 26. **(Akreditacija)**

- (1) Ministarstvo vrši eksternu ocjenu kvaliteta rada Organizatora obrazovanja odraslih svakih pet godina.
- (2) U procesu akreditacije se procjenjuje kvalitet Organizatora obrazovanja odraslih kao i programa koje oni provode, te potvrđuje da isti zadovoljavaju unaprijed utvrđene kriterije i standarde za obavljanje djelatnosti i izvođenje određenog programa.
- (3) Proces akreditacije organizatora i programa obrazovanja odraslih vrši nezavisno akreditacijsko tijelo koje uspostavlja Ministarstvo.
- (4) Akreditacija se odnosi na sve institucije/organizacije u području obrazovanja odraslih koje provode programe koji vode do sticanja kvalifikacija i kompetencija definiranih u kvalifikacijskom okviru u Bosni i Hercegovini.
- (5) Postupak akreditacije podrazumijeva institucionalnu i programsku akreditaciju.
- (6) Status akreditirane institucije/organizacije je vremenski ograničen, ali se produžava kroz proces re-akreditacije.
- (7) Akreditirani programi se periodično evaluiraju i po potrebi inoviraju.
- (8) Sistem akreditacije se osigurava i provodi kroz odgovarajuće institucionalne strukture i definirane standarde i kriterije za interno i eksterno osiguranje kvaliteta u području obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini.
- (9) Uspostavljanje sistema osiguranja kvaliteta podrazumijeva:
 - a) definirane jasne i mjerljive kriterije i standarde kvaliteta obrazovanja odraslih;
 - b) uspostavu konzistentnih metoda vrednovanja koje povezuju interno i vanjsko vrednovanje;
 - c) uspostavu mehanizama i procedura za unapređivanje kvaliteta;
 - d) osiguranje široke dostupnosti rezultata vrednovanja.
- (10) Ministarstvo će u saradnji sa nadležnim obrazovnim vlastima i stručnim institucijama i tijelima razvijati standarde i kriterije za interno i eksterno vrednovanje kvaliteta organizatora obrazovanja odraslih u Bosni i Hercegovini, u oblastima:
 - a) planova i programa rada organizatora obrazovanja odraslih;
 - b) upravljanja i rukovođenja;
 - c) programa obrazovanja;
 - d) nastavnog procesa;
 - e) obrazovnih postignuća polaznika;
 - f) informiranja, savjetovanja i karijernog vođenja polaznika;
 - g) ljudskih i drugih resursa;
 - h) komunikacije s javnošću i informacija.
- (11) Organizatori obrazovanja odraslih su odgovorni za razvijanje sistema internog vrednovanja kvaliteta. Samovrednovanje se provodi na osnovu utvrđenih kriterija i standarda kvaliteta za sve definirane oblasti vrednovanja, a na način i po procedurama propisanim od strane nadležnih obrazovnih vlasti.
- (12) Eksternim vrednovanjem kvaliteta se ocjenjuje kvalitet svih oblasti definiranih standardima kvaliteta, a provjeru ispunjenosti utvrđenih kriterija i standarda, kao i davanje preporuke za akreditaciju provodi nadležno akreditacijsko tijelo.
- (13) Vlada, na prijedlog Ministarstva, donosi posebnu odluku o troškovima Eksternog vrednovanja kvalitete.
- (14) Troškove eksternog vrednovanja kvaliteta snosi Organizator obrazovanja odraslih u iznosima utvrđenim odlukom iz stava (13) ovog člana.
- (15) Interno i eksterno vrednovanje kvaliteta se provodi jednom u pet godina.

Član 27.
(Kontrola i prestanak rada)

- (1) Ministarstvo vrši provjeru ispunjenosti uvjeta rada Organizatora obrazovanja odraslih svake dvije godine, a po potrebi i češće.
- (2) Ako se prilikom kontrole ustanovi da Organizator obrazovanja odraslih ne obavlja djelatnost na način utvrđen Zakonom ili ne ispunjava uvjete propisane Zakonom, Ministarstvo će utvrditi rješenjem rok za otklanjanje nepravilnosti koji ne može biti duži od šest mjeseci.
- (3) Dok traje rok za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti iz stava (2) ovog člana i dok ne dobije rješenje kojim se potvrđuje da su utvrđene nepravilnosti otklonjene, pravni subjekt ne može vršiti prijem i upis polaznika, niti obavljati druge aktivnosti koje su uvjetovane otklanjanjem utvrđenih nedostataka.
- (4) Ako institucija za obrazovanje odraslih u roku iz stava (2) ovog člana ne otkloni nepravilnosti, Ministarstvo obavezno donosi odluku o zabrani rada i nalaže brisanje iz Registra.
- (5) Protiv rješenja Ministarstva iz stava (2) ovog člana nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema.

Član 28.
(Brisanje iz Registra)

- (1) Pravni subjekt se briše iz Registra kada prestane da ispunjava uvjete propisane ovim zakonom i bližim propisima koje donosi ministar.
- (2) Ukidanje i brisanje pravnih subjekata iz Registra objavljuje se u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

III PLAN I PROGRAM OBRAZOVANJA ODRASLIH

Član 29.
(Planovi i programi obrazovanja odraslih)

- (1) Obrazovanje odraslih zasniva se na planovima i programima obrazovanja odraslih ili dijelovima odgovarajućih programa za redovne učenike kojima odrasli stiču ključne i stručne kompetencije i kvalifikacije potrebne za lični i profesionalni razvoj, rad i zapošljavanje, kao i društveno odgovorno ponašanje, odnosno dopunjuju znanja, vještine, sposobnosti i stavove.
- (2) U procesu donošenja planova obrazovanja odraslih obavezno se provode konsultacije s reprezentativnim socijalnim partnerima i pribavlja mišljenje zavoda za zapošljavanje, privrednih komora i drugih relevantnih organa uprave, institucija i tijela.

Član 30.
(Planovi i programi obrazovanja odraslih)

- (1) Planom obrazovanja odraslih Kantona (u daljem tekstu: Plan obrazovanja) utvrđuje se opšti interes obrazovanja odraslih.
- (2) Srednjoročni trogodišnji Plan obrazovanja iz stava (1) ovog člana, na prijedlog Ministarstva, donosi Vlada uz mogućnost izmjena i dopuna na godišnjem nivou.
- (3) Pripremanje Plana obrazovanja odraslih vrši Ministarstvo na osnovu pribavljenih mišljenja i iskazanih potreba Federalnog zavoda za zapošljavanje, Službe za zapošljavanje Kantona Sarajevo, Privredne komore Federacije Bosne i Hercegovine, Privredne komore Kantona Sarajevo, Obrtničke komore Federacije Bosne i Hercegovine, Obrtničke komore Kantona Sarajevo, Agencija za državnu službu

Federacije Bosne i Hercegovine, udruženja poslodavaca, organa jedinice lokalne samouprave, ministarstava i drugih organa uprave, organizatora obrazovanja odraslih i drugih institucija, kao i na osnovu sopstvenih saznanja.

(4) Plan obrazovanja utvrđuje:

- a) prioritetne obrazovne oblasti obrazovanja odraslih;
- b) raspoređivanje programa obrazovanja odraslih na jedinice lokalne zajednice;
- c) okvirni obim sredstava za obrazovanje odraslih;
- d) programe rada i dinamiku njihovog ostvarivanja.

Član 31.

(Program obrazovanja odraslih)

- (1) Program obrazovanja odraslih (u daljem tekstu: Program obrazovanja) je službeni dokument koji donosi Ministarstvo, na prijedlog Organizatora obrazovanja odraslih i drugih zainteresiranih subjekata koji se bave obrazovanjem odraslih, ako je riječ o formalnom obrazovanju, dok programe neformalnog obrazovanja donosi Organizator obrazovanja odraslih, a kojim se utvrđuju nastavni sadržaji koji će se realizirati u tom procesu.
- (2) Programom obrazovanja se propisuju nastavne oblasti i forme nastavnog rada kao i metodičko-didaktička uputstva za njihovu realizaciju.
- (3) Program obrazovanja je prilagođen odgovarajućem stepenu obrazovanja, kao i dobi polaznika, njihovom prethodnom obrazovanju, znanju, vještinama i sposobnostima.

Član 32.

(Svrha programa obrazovanja odraslih)

Obrazovanje odraslih obuhvata programe obrazovanja kojima odrasli stiču ključne stručne kompetencije i kvalifikacije potrebne za lični i profesionalni razvoj, radi zapošljavanja, odnosno dopunu znanja, vještine i sposobnosti:

- a) čitanja, pisanja i računanja;
- b) vladanja maternjim i stranim jezicima;
- c) vladanja informacijsko-komunikacijskom tehnologijom;
- d) za rad u struci;
- e) za poduzetništvo i menadžment;
- f) kreativnog izražavanja i sudjelovanja u kulturnim i umjetničkim događajima;
- g) za odgovorno obavljanje temeljnih građanskih prava i dužnosti i znanja o aktivnom građanstvu;
- h) za očuvanje i zaštitu okoliša, posebne socijalne vještine i sposobnosti;
- i) druga znanja, vještine i stavovi.

Član 33.

(Sadržaj Programa obrazovanja)

(1) Programom obrazovanja utvrđuje se:

- a) naziv programa;
- b) nastavni sadržaji;
- c) način i oblik izvođenja programa;
- d) trajanje programa i način provjere ishoda učenja;
- e) završetak programa i mogućnosti daljeg napredovanja i usavršavanja (horizontalna i vertikalna prohodnost);
- f) školska ili stručna sprema ili zanimanje ili opis znanja, vještina i sposobnosti koje se stiču završetkom programa;

- g) uvjeti za upis;
 - h) kadrovski, didaktički i prostorni i drugi uvjeti za realizaciju programa;
 - i) kadrovski potencijali za realizaciju nastavnih sadržaja;
 - j) andragoške osnove sa naglaskom na didaktičko-metodičke zahtjeve za realizaciju programa;
 - k) praćenje, vrednovanje i evaluacija programa i postignuća.
- (2) Program iz stava (1) ovog člana prilagođen je ciljnoj grupi.
 - (3) Program prekvalifikacije podrazumijevaju obavezu utvrđivanja dopunskih ispita.
 - (4) Programom osposobljavanja utvrđuje se minimum prethodnog obrazovanja, znanja i vještina neophodnih za uspješno pohađanje programa.
 - (5) Programom usavršavanja utvrđuju se i dodatna znanja i vještine u određenoj oblasti u odnosu na trenutnu kvalifikaciju polaznika.

Član 34.

(Odobranje realizacije Programa obrazovanja)

- (1) Zahtjev za akreditaciju Programa obrazovanja, pravni subjekt registriran za tu djelatnost podnosi Ministarstvu.
- (2) Uz zahtjev se prilažu:
 - a) programi obrazovanja,
 - b) dokazi o kompetencijama stručnih lica koji će realizirati programe obrazovanja,
 - c) dokazi o obezbijeđenosti adekvatnog prostora, opreme i nastavnih sredstava,
 - d) dokazi o obezbijeđenosti materijalnih sredstava za izvođenje programa obrazovanja i
 - e) dokaz o uplati naknade na ime troškova provođenja postupka provjere ispunjenosti uvjeta za rad.
- (3) Vlada, na prijedlog Ministarstva, donosi odluku o visini naknade iz stava (2) tačka e) ovog člana.
- (4) Rješenje o ispunjenosti uvjeta za realizaciju Programa obrazovanja kojim se dodjeljuje akreditacija donosi ministar.
- (5) Pravilnik kojim se preciznije uređuje proces i način provjere ispunjenosti uvjeta za rad i akreditaciju donosi ministar.

Član 35.

(Programi formalnog obrazovanja odraslih)

Programi formalnog obrazovanja odraslih obuhvataju:

- a) osnovno obrazovanje odraslih;
- b) programe za sticanje srednje stručne spreme;
- c) programe za sticanje visoke stručne spreme;
- d) programe za sticanje prvog zanimanja;
- e) programe prekvalifikacije
- f) programe dokvalifikacije;
- g) programe osposobljavanja.

Član 36.

(Realizacija programa formalnog obrazovanja)

- (1) Programi formalnog obrazovanja odraslih se realiziraju kroz:
 - a) redovnu;
 - b) konsultativno-instruktivnu;

- c) dopisno-konsultativnu nastavu;
 - d) praktični rad i
 - e) druge primjerene načine.
- (2) Polaznici su obavezni prisustvovati redovnoj nastavi.
 - (3) Za polaznike obrazovanja koji nisu u mogućnosti svakodnevno prisustvovati redovnoj nastavi, organizira se konsultativno-instruktivna nastava, koja u programima za sticanje osnovnog i srednjeg obrazovanja, odnosno prekvalifikacije i dokvalifikacije može biti zastupljena sa najviše 30% od ukupno predviđenog trajanja nastave.
 - (4) Konsultativno-instruktivna nastava se provodi putem grupnih i individualnih konsultacija.
 - (5) Dopisno-konsultativna nastava se organizira za polaznike obrazovanja koji su se, zbog fizičke i prostorne udaljenosti, opredjelili za samostalno učenje i može se provoditi ako za to postoje organizacijski i tehnički uvjeti, te osiguran odgovarajući nastavni materijal i mentorski rad s polaznikom.
 - (6) Praktični rad se izvodi u punom fondu predviđenih sati, za sve polaznike obrazovanja. Praktični rad se može izvoditi u objektu organizatora programa ili kod poslodavca ili drugog organizatora programa, pri čemu se međusobni odnosi organizatora, poslodavaca i polaznika reguliraju ugovorom.

Član 37.

(Programi neformalnog obrazovanja odraslih)

Programi neformalnog obrazovanja odraslih obuhvataju:

- a) programe sticanja ili unapređenja ključnih kompetencija;
- b) programe dokvalifikacije;
- c) programe osposobljavanja;
- d) programe usavršavanja;
- e) programe zaštite okoline i ekologije;
- f) programe stranih jezika;
- g) programe obuke za rad na računaru;
- h) programe preduzetništva i menadžmenta;
- i) programe edukacije o zdravlju i podizanju kvaliteta života;
- j) programe obrazovanja za treću životnu dob;
- k) programe obrazovanja s ciljem zadovoljenja specifičnih obrazovnih i kulturnih potreba posebnih društvenih grupa;
- l) programe rada u struci;
- m) programe iz poznavanja nauke i tehnologije;
- n) programe kreativnog i umjetničkog izražavanja i
- o) programe za sticanje drugih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za određene poslove u skladu sa zahtjevima tržišta rada.

Član 38.

(Privredne komore i Udruženja poslodavaca)

- (1) Privredne komore i udruženja poslodavaca predlažu zanimanja za koja se pripremaju odgovarajući programi iz člana 32. ovog zakona.
- (2) Privredne komore i udruženja poslodavaca:
 - a) organiziraju savjetovanja i specijalizacije za zaposlene;
 - b) učestvuju u koncipiranju programa učenja uz rad;
 - c) predlažu standarde praktičnih znanja;
 - d) predlažu programe usvršavanja i osposobljavanja;

- e) vode registar poslodavaca kod kojih se obavlja praktičan rad.
- (3) Način provjere i verifikacije komore i poslodavaca kod kojih se obavlja praktičan rad, sadržaj i način vođenja registra poslodavaca utvrđuje se pravilnikom koji donosi ministar, na prijedlog Privredne komore.

Član 39.

(Programi obrazovanja odraslih koji se realiziraju kroz praktičan rad)

- (1) Programi obrazovanja koji se realiziraju kroz praktičan rad mogu se ostvariti kod Organizatora obrazovanja odraslih, kod drugog organizatora obrazovanja ili poslodavca.
- (2) Ako se praktičan rad izvodi u objektima koji ne pripadaju organizatoru obrazovanja, međusobna prava i obaveze organizatora obrazovanja i drugog organizatora obrazovanja ili poslodavca uređuju se ugovorom, a međusobna prava polaznika obrazovanja i drugog organizatora obrazovanja ili poslodavca ugovorom o praktičnom radu.

Član 40.

(Osposobljavanje kod poslodavaca)

- (1) Poslodavac može, radi prilagođavanja tržišnim zahtjevima i promjenama, novim tehnološkim i radnim procesima, organizovati različite oblike osposobljavanja i usavršavanja zaposlenih.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana mogu u skladu sa ovim Zakonom da certificiraju stečeno znanje, vještine i sposobnosti u ustanovi - školi imenovanoj od strane Vlade koja o tome izdaje javnu ispravu.

Član 41.

(Validacija)

- (1) Ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz prethodno učenje – formalno, neformalno obrazovanje i učenje kroz životno i radno iskustvo (informalno učenje i samousmjereno učenje) mogu se provjeriti i potvrditi kroz postupak validacije prethodnog učenja.
- (2) Validacija je postupak u kome se od strane nadležne institucije/tijela provjeravaju i potvrđuju ishodi prethodnog učenja - znanja, vještine i sposobnosti, prema unaprijed utvrđenim kriterijima i standardima provjere.
- (3) Svako ima pravo pristupa validaciji ishoda učenja, bez obzira na način njihovog sticanja, a kompetencije akumulirane kroz neformalno i informalno obrazovanje/učenje trebaju biti tretirane jednako kao kompetencije stečene putem formalnog obrazovanja.
- (4) Stečene kompetencije se dokumentiraju na jasan i usporediv način, korištenjem postojećih i drugih instrumenata za praćenje i prepoznavanje ishoda učenja.
- (5) Isprave i drugi dokumenti koji sadrže informacije i podatke o znanjima, vještinama i sposobnostima stečenim kroz različite oblike učenja sastavni su dio portfolija polaznika.
- (6) Informacije o mogućnostima validacije, kao i informacije i savjetovanje o procedurama osiguravaju se na način da budu dostupne svim zainteresiranim pojedincima i institucijama/organizacijama, a naročito ugroženim kategorijama građana kao posebno važnim ciljnim grupama u sistemu validacije.

- (7) Kriteriji i procedure validacije moraju biti odgovarajuće, pouzdane i transparentne, a metodologije i instrumenti validacije, kao i stručnost osoblja uključenog u proces validacije provjereni.
- (8) Ministarstvo u saradnji sa ostalim nadležnim obrazovnim vlastima u Bosni i Hercegovini osigurava neophodne pretpostavke za uspostavu sistema validacije prethodnog učenja, kao integralnog dijela kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini.
- (9) U tom smislu, Ministarstvo će preduzeti mjere i aktivnosti na:
 - a) razvijanju odgovarajuće institucionalne strukture za provođenje postupka validacije i osiguranju kompetentnosti osoblja uključenog u proces validacije;
 - b) utvrđivanju kriterija i procedura za validaciju, koji osiguravaju višestupnost/višefaznost procesa validacije, kroz identificiranje ishoda učenja, njihovo dokumentiranje, formalnu procjenu, te potvrđivanje;
 - c) definiranju sektora/područja rada u kojima je validacija neformalnog i informalnog obrazovanja/učenja moguća;
 - d) osiguravanju učešća drugih relevantnih partnera u procesu validacije.

Član 42. Godišnji program rada)

- (1) Na osnovu Programa obrazovanja iz člana 32. ovog Zakona, pravni subjekti koji vrše formalno obrazovanje odraslih, donose godišnji program rada za svaku školsku godinu.
- (2) Pravni subjekti koji vrše neformalno obrazovanje odraslih, donose godišnji program rada za svaku kalendarsku godinu.

Član 43. (Publikacija Programa obrazovanja)

- (1) Registrirani Programi obrazovanja odraslih se objavljuju u publikacijama (printani ili elektronski oblik), a iste moraju biti dostupne zainteresiranim polaznicima obrazovanja odraslih i široj javnosti.
- (2) Organizatori obrazovanja odraslih obavezni su na svojoj zvaničnoj internet stranici objaviti podatke o registriranim programima koje realiziraju s ciljem informisanja javnosti.

Član 44. (Stručna lica za realizaciju Programa obrazovanja odraslih)

- (1) Andragoški radnici su lica koja izvođe programe obrazovanja odraslih ili osiguravaju stručnu podršku i pomoć u njihovoj realizaciji a to su:
 - a) izvođači programa obrazovanja odraslih - nastavnici (učitelji, nastavnici, profesori), predavači, voditelji, treneri i instruktori praktične nastave;
 - b) stručni saradnici i saradnici.
- (2) Uvjeti u pogledu kvalifikacija i kompetencija andragoškog kadra propisuju se pravilnikom koji donosi ministar ili odgovarajućim programom obrazovanja.
- (3) U slučaju nedostatka kvalificiranog andragoškog kadra ili iz drugih opravdanih razloga, u procesu obrazovanja odraslih mogu biti angažirana i lica koja su, uz posjedovanje ključnih stručnih kvalifikacija za izvođenje ili za podršku realizaciji obrazovnih programa, prethodno i/ili dodatno osposobljena za rad sa odraslima.
- (4) Andragoški radnici zasnivaju radni odnos u ustanovama za obrazovanje odraslih u skladu sa odredbama Zakona o radu.

- (5) Andragoški radnici imaju pravo i obavezu stalnog stručnog usavršavanja.
- (6) Organizator obrazovanja odraslih obavezan je jednom godišnje organizirati andragoško stručno usavršavanje za svoje uposlenike.

Član 45.
(Kompetencije i kvalifikacije)

- (1) Kompetencije, u smislu ovog zakona, jesu sposobnost upotrebe stečenih znanja, vještina i stavova u različitim životnim situacijama.
- (2) Ključne kompetencije, u smislu ovog zakona, jesu sposobnost upotrebe stečenih znanja, vještina i stavova, neophodnih za lični, socijalni i profesionalni razvoj i dalje učenje.
- (3) Stručne kompetencije, u smislu ovog zakona, jesu sposobnost korištenja stečenih znanja, vještina i stavova, neophodnih za obavljanje radnih aktivnosti.
- (4) Kvalifikacija, u smislu ovog zakona, jeste formalno priznanje stečenih ključnih i stručnih kompetencija utvrđenih standardima, u skladu sa ovim zakonom.
- (5) Kompetencije i kvalifikacije mogu se stiči formalnim i neformalnim obrazovanjem i informalnim učenjem.

Član 46.
(Standard kvalifikacije)

- (1) Standard kvalifikacije, u smislu ovog zakona, obuhvata standard ključnih i standard stručnih kompetencija i uvjete za njihovo dostizanje.
- (2) Standard ključnih kompetencija, u smislu ovog zakona, obuhvata opće standarde postignuća i posebne standarde postignuća u osnovnom i u općem srednjem i umjetničkom obrazovanju odraslih.
- (3) Standard stručnih kompetencija, u smislu ovog zakona, obuhvata posebne standarde postignuća (ishode učenja) utvrđenih za stručno obrazovanje i obučavanje.
- (4) Uvjeti iz stava (1) ovog člana odnose se na odrasle koji se uključuju u obrazovnu aktivnost, prostor, opremu i kadrove organizacije kod kojih se stječu, odnosno priznaju kompetencije i kvalifikacije i postupke za priznavanje prethodnog učenja.

Član 47.
(Način sticanja kvalifikacije)

- (1) Odraslo lice može steći kvalifikaciju ili njen dio, ključne ili stručne kompetencije, u skladu sa utvrđenim standardom kod javno priznatog organizatora aktivnosti.
- (2) Odraslo lice može steći kvalifikaciju ili njen dio, ključne ili stručne kompetencije, u skladu s utvrđenim standardom i u postupku za priznavanje prethodnog učenja kod javno priznatog Organizatora obrazovanja odraslih koji ima rješenje o registraciji iz člana 23. stav (4) ovog zakona.

**IV OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE ZA OBAVLJANJE OBRTA I SRODNIH
DJELATNOSTI**

Član 48.
(Obrazovanje za obrt)

Obrazovanje odraslih za obavljanje obrta i srodnih djelatnosti za koje se traži odgovarajuća školska sprema vrši se u osnovnim, odgovarajućim srednjim školama i visokoškolskim ustanovama.

Član 49.
(Majstorski ispiti)

Obrazovanje odraslih iz člana 48. ovog Zakona, kao i polaganje majstorskih ispita vrši se u skladu sa odredbama Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima Federacije Bosne i Hercegovine.

V ORGANIZACIJA RADA NA OBRAZOVANJU ODRASLIH

Član 50.
(Rokovi formalnog i neformalnog obrazovanja odraslih)

- (1) Organizator formalnog obrazovanja odraslih svoje aktivnosti provodi u rokovima i skladu sa važećim zakonima koji uređuju oblast iz koje se vrši obrazovanje.
- (2) Realizacija programa za sticanje osnovnog obrazovanja za odrasle traje za prvi (I), drugi (II), treći (III), četvrti (IV) i peti (V) razred po tri mjeseca, za šesti (VI), sedmi (VII), osmi (VIII) i deveti (IX) razred po šest mjeseci.
- (3) Ministar će posebnim pravilnikom propisati način organizovanja, provođenja, dužinu trajanja, potrebni fond sati za sticanje srednje stručne spreme, programa prekvalifikacije, programa osposobljavanja i programa brze obuke za potrebe poslodavca.
- (4) Neformalno obrazovanje odraslih se provodi, prema iskazanoj potrebi, tokom cijele godine u skladu sa Programom obrazovanja odraslih i ovim zakonom.

Član 51.
(Aktivnosti na realizaciji Plana i Programa obrazovanja odraslih)

Realizacija Plana i Programa obrazovanja od strane Organizatora obrazovanja odraslih odvija se kroz slijedeće aktivnosti:

- a) objavljivanje javnog konkursa za realizaciju odgovarajućih programa obrazovanja odraslih;
- b) upis polaznika;
- c) realizaciju Plana i Programa obrazovanja;
- d) praćenje izvođenja Programa obrazovanja i preduzimanje mjera koje su potrebne za unapređivanje te djelatnosti;
- e) planiranje sredstava za finansiranje Programa obrazovanja;
- f) organizovanje ispita i provjera znanja i
- g) izdavanje javnih isprava.

Član 52.
(Sadržaj i postupak provođenja Javnog konkursa)

- (1) Upis polaznika za obrazovanje odraslih vrši se po osnovu javnog konkursa, koji objavljuje organizator obrazovanja odraslih.
- (2) Pored općih i posebnih uvjeta utvrđenih Programom obrazovanja, konkurs sadrži i:
 - a) broj kandidata koji se mogu upisati;
 - b) kriterije i mjerila za utvrđivanje redoslijeda prijema kandidata;
 - c) rok za predaju prijava;
 - d) rok za objavu rezultata konkursa;
 - e) pouka o pravnom lijeku;
 - f) broj i naziv akta o odobravanju izvođenja Programa obrazovanja;
 - g) način realizacije Programa obrazovanja i forme nastave;
 - h) trajanje Programa obrazovanja i uvjete za njegovo završavanje;
 - i) naziv i pravnu prirodu javne isprave koja se izdaje po završetku Programa obrazovanja;
 - j) visinu školarine po pojedinom polazniku obrazovanja, odnosno po ispitu, ukoliko obrazovanje nije finansirano ili sufinansirano iz javnih prihoda;
 - k) spisak potrebne dokumentacije za upis.
- (3) Ako se na konkurs prijavi više kandidata u odnosu na broj naznačen u Konkursu organizator Programa obrazovanja je dužan da prilikom izbora kandidata uzima u obzir stepen ispunjenosti uvjeta u pogledu prethodnog obrazovanja, iskustva ili posebnih psihofizičkih sposobnosti kandidata bez diskriminacije uz obavezu davanja prednosti kandidatima koji pripadaj boračkoj populaciji u smislu čl. 1. i 2. Zakona o dopunskim pravima boraca, branitelja Bosne i Hercegovine.
- (4) Uvjete upisa u neformalne programe obrazovanja određuje organizator obrazovanja, a upis se vrši putem oglašavanja, ili na osnovu neposrednog dogovora/sporazuma između organizatora obrazovanja i zainteresiranih poslodavaca ili pojedinaca.

Član 53. **(Ugovor o obrazovanju)**

- (1) Prilikom upisa u formalni program obrazovanja odraslih, Organizator obrazovanja odraslih je dužan zaključiti sa polaznikom ugovor o obrazovanju, kojim uređuju međusobna prava i obaveze tokom trajanja obrazovanja.
- (2) Između ostalog, u ugovoru su obavezno sadržane odredbe o:
 - a) nazivu, vremenu trajanja i načinu završetka programa, kao i vrsti isprave koja se polazniku izdaje po uspješno završenom programu;
 - b) oblicima realizacije obrazovnog procesa i mjestu njegovog realiziranja;
 - c) visini školarine i opisu troškova obrazovanja koji su uključeni u školarinu;
 - d) pravima i obavezama polaznika za vrijeme obrazovanja, kao i načinu prestanka statusa polaznika;
 - e) pravima i obavezama Organizatora obrazovanja odraslih u pogledu realizacije obrazovnog procesa, kao i u slučaju prestanka rada;
 - f) uvjetima raskida ugovora.
- (3) Status polaznika prestaje završetkom programa, ispisivanjem iz programa ili iz drugih razloga predviđenih ugovorom o obrazovanju ili važećim propisima.

Član 54. **(Polaznik obrazovanja)**

- (1) Odraslo lice koje se upisuju u program obrazovanja za odrasle stiče status polaznika obrazovanja, a status kandidata uključivanjem u postupak priznavanja prethodnog učenja.

- (2) Polaznik obrazovanja odraslih u smislu ovog zakona može biti lice starije od 15 godina koje nije završilo osnovno obrazovanje, odnosno lice koje je starije od 18 godina, a da pri tom nema status učenika ili studenta.

Član 55. **(Ocjenjivanje polaznika)**

- (1) Ocjenjivanje polaznika obrazovanja za sticanje osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja vrši se u skladu sa propisima koji regulišu te oblasti obrazovanja.
- (2) Polazniku koji uspješno završi Program obrazovanja izdaju se javna isprava u skladu sa ovim zakonom.

Član 56. **(Certificiranje)**

- (1) Certificiranjem - izdavanjem odgovarajućih isprava o obrazovanju se potvrđuje da su ishodi učenja - znanja, vještine i sposobnosti koje je pojedinac stekao kroz formalne, neformalne ili informalne vidove obrazovanja i učenja provjereni i potvrđeni od strane nadležne institucije/tijela, u skladu s utvrđenim kriterijima i standardima.
- (2) Nakon završetka formalnih programa obrazovanja odraslih: osnovnog i srednjeg obrazovanja ili njihovih pojedinih dijelova, te dokvalifikacije i prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja, polaznicima se izdaju javne isprave - svjedodžbe i diplome koje imaju istu važnost kao i isprave stečene tokom redovnog obrazovanja, ili javno važeća uvjerenja o završenim programima osposobljavanja i usavršavanja.
- (3) Obrazovanje odraslih za obavljanje obrta i srodnih djelatnosti/zanatsko-preduzetničke djelatnosti, kao i izdavanje (naziv, sadržaj i forma) isprava koje se stiču polaganjem majstorskih ispita uređuju se propisima u oblasti obrazovanja odraslih i/ili propisima o obrtu/zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti.
- (4) Polaznicima programa neformalnog obrazovanja, nakon završetka programa i provjere znanja, vještina i sposobnosti, organizator obrazovanja o tome izdaje uvjerenje/potvrdu/certifikat/drugu ispravu, koja nema status javne isprave.
- (5) Ukoliko nakon završetka neformalnog programa nije bilo provjere znanja, vještina i sposobnosti, polaznicima se mogu izdati potvrde ili druge isprave koje nemaju status javnih isprava, ali iz kojih je evidentno da su bili učesnici određenog programa neformalnog obrazovanja, kao i sticanje kojih znanja, vještina i sposobnosti je bilo predviđeno programom.
- (6) Sistem certificiranja u Bosni i Hercegovini omogućava odraslima da njihova znanja, vještine i sposobnosti koje su stečene neformalnim obrazovanjem ili informalnim učenjem, i koje su provjerene i potvrđene kroz proces validacije, budu priznate izdavanjem javne isprave o stečenim kompetencijama, odnosno stečenim kvalifikacijama.
- (7) Nazivi, forma i sadržaji javnih isprava koje se stiču u sistemu obrazovanja odraslih uređuju se posebnim pravilnikom koji donosi ministar.

Član 57. **(Nadzor nad provođenjem ispita)**

- (1) Ministar pravilnikom propisuje način organiziranja i provođenja ispita iz člana 40. stav (2) ovog zakona, kao i formu i sadržaj javnih isprava koje se mogu steći kroz Programe obrazovanja.

- (2) Stručni nadzor i nadzor nad zakonitošću organizovanja i provođenja ispita vrši Ministarstvo i prosvjetna inspekcija.

VI FINANSIRANJE, NADZOR I KAZNENE ODREDBE

Član 58.

(Značaj i sredstva za finansiranje obrazovanja odraslih)

- (1) Obrazovanje odraslih je zajednička odgovornost Kantona, jedinica lokalne samouprave, poslodavaca, zaposlenika, privrednih i stručnih asocijacija, udruženja, naučnoistraživačkih i obrazovnih institucija i pojedinaca.
- (2) Finansiranje obrazovanja odraslih se vrši iz: javnih prihoda; sredstava poslodavaca; sredstava polaznika; sredstava fondova Evropske unije; donacija i drugih izvora u skladu sa Planom obrazovanja iz člana 30. ovog zakona
- (3) U kontekstu uspostavljenog međusektorskog partnerstva i socijalnog dijaloga, svi akteri dijele zajedničku odgovornost za finansiranje i u tom smislu, u okviru svojih nadležnosti, predlažu i poduzimaju konkretne akcije i mjere na planu unaprjeđenja postojećih zakonodavstava i razvijanja adekvatnih strategija i modela za dugoročno i održivo finansiranje obrazovanja odraslih.
- (4) Akcije i mjere iz stava (3) ovog člana su naročito usmjerene na:
 - a) jačanje odgovornosti vladinog sektora za finansiranje obrazovanja odraslih;
 - b) kreiranje stimulativnih poreskih politika i uvođenje drugih poticajnih mjera za poslodavce i druge subjekte koji ulažu u obrazovanje odraslih;
 - c) uspostavu namjenskih fondova u području obrazovanja odraslih;
 - d) osiguranje adekvatne infrastrukturne podrške obrazovanju odraslih;
 - e) osiguranje veće finansijske slobode za javne obrazovne ustanove - organizatore obrazovanja odraslih, u cilju jačanja njihove tržišne konkurentnosti;
 - f) uspostavu adekvatne politike sufinansiranja organizatora neformalnog obrazovanja i
 - g) osiguranje različitih oblika i mehanizama finansijske podrške pojedincima koji se uključuju u proces obrazovanja odraslih.

Član 59.

(Nosioi troškova Programa obrazovanja)

- (1) Troškovi za sticanje osnovnog obrazovanja odraslih koji imaju stalno mjesto prebivališta u Kantonu Sarajevo osiguravaju se iz Budžeta Kantona Sarajevo, jedinica lokalne samouprave, zavoda/ službi za zapošljavanje, poslodavaca, pojedinaca i drugih izvora.
- (2) Za lica koja se nalaze na evidenciji nezaposlenih lica Službe za zapošljavanje, a koja imaju najviše završeni četvrti (IV) stepen obrazovanja i koja su na prijedlog Službe za zapošljavanje upućeni na obuku javno priznatih programa obrazovanja odraslih, obuku lica sa invaliditetom i verifikaciju informalno stečenih znanja i vještina, nosilac troškova obrazovanja je Služba za zapošljavanje.
- (3) Za sticanje ostalih vidova obrazovanja i osposobljavanja odraslih, troškove obrazovanja snose polaznici Programa obrazovanja, poslodavci, zavod/službe za zapošljavanje ili druga zainteresovana pravna i fizička lica.
- (4) Lica mlađa od 18 godina ne mogu biti nosioci troškova programa obrazovanja izuzev u slučajevima propisanim ovim zakonom.

Član 60.

(Sredstva koja osigurava budžet Kantona)

- (1) U Budžetu Kantona Sarajevo obavezno se osiguravaju sredstva za:
 - a) troškove realizacije programa osnovnog obrazovanja odraslih;
 - b) troškove praćenja, unapređivanja i razvoja obrazovanja odraslih.
- (2) U Budžetu Kantona Sarajevo se mogu osigurati sredstva za troškove izvođenja programa srednjoškolskog obrazovanja odraslih lica koja imaju završenu samo osnovnu školu, te druge programe obrazovanja u skladu sa Planom obrazovanja odraslih iz člana 30. ovog zakona.

Član 61.

(Sredstva koja osigurava jedinica lokalne samouprave)

- (1) U budžetu jedinice lokalne samouprave osiguravaju se sredstva za:
 - a) investicije i investicijsko održavanje u ustanovama za obrazovanje odraslih kojima je osnivač;
 - b) materijalne troškove poslovanja u svrhu obavljanja djelatnosti obrazovanja odraslih u ustanovama za obrazovanje odraslih kojima je osnivač.
- (2) U budžetu jedinice lokalne samouprave mogu se osigurati sredstva za troškove izvođenja programa.

Član 62.

(Akt o utvrđivanju cijene troškova Programa obrazovanja)

- (1) Cijene troškova obrazovanja odraslih i provjere znanja utvrđuju se posebnim aktom koji donosi organizator Programa obrazovanja.
- (2) Saglasnost na akt iz stava (1) ovog člana za pravne subjekte koji provode formalno obrazovanje daje Ministarstvo.

Član 63.

(Nadzor)

- (1) Upravni i stručni nadzor nad radom organizatora Programa obrazovanja provodi Ministarstvo.
- (2) Inspeksijski nadzor nad primjenom Zakona i drugih propisa iz oblasti obrazovanja odraslih vrši Kantonalna uprava za inspeksijske poslove Kantona Sarajevo.

Član 64.

(Prekršaji i kazne)

- (1) Novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj Organizator obrazovanja odraslih, ako:
 - a) suprotno članu 24. propusti voditi dokumentaciju i evidenciju o završenom obrazovanju po javno važećim programima;
 - b) ne vodi baze podataka iz člana 25.;
 - c) ne obavlja djelatnost u skladu sa programom obrazovanja odraslih iz čl. 31., 36., 39., 41.;
 - d) ne zaključi ugovor sa polaznikom u skladu sa članom 53. ili propusti da to uradi pravovremeno i uredno;
 - e) suprotno članu 53. stav (2) propusti da ispuni obaveze u cilju osiguranja kvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja polaznika;

- f) izvrši naplatu troškova za sticanje osnovnog obrazovanja od polaznika obrazovanja suprotno članu 59. stav (1).
- (2) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj Organizator obrazovanja odraslih koji:
 - a) počne da obavlja djelatnost obrazovanja odraslih prije donošenja rješenja o odobrenju izvođenja programa obrazovanja odraslih (čl. 23. i 34.);
 - b) ne obavlja djelatnost u skladu sa Programom (član 31.);
 - c) sredstva javnih prihoda namijenjena za finansiranje/sufinansiranje obrazovanja odraslih koristi u druge svrhe.
- (3) Novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 KM kaznit će se i odgovorno lice u instituciji za prekršaje iz st. (1) i (2) i ovoga člana.
- (4) Za prekršaje iz st. (1) i (2) ovog člana instituciji može se izreći i zaštitna mjera zabrane izvođenja Programa u trajanju od jedne do tri godine.

VII PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 65. (Usklađivanje akata)

Pravni subjekti za obrazovanje odraslih koji su registrirani na području Kantona Sarajevo su dužni u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona da se upišu u Registar za obrazovanje odraslih koji vodi Ministarstvo i usklade svoja opća akta sa ovim zakonom.

Član 66. (Obaveze Vlade)

Vlada će, u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti:

- a) Standarde i normative za realizaciju programa obrazovanja odraslih (član 15. stav (1));
- b) srednjoročni trogodišnji Plan obrazovanja odraslih u Kantonu Sarajevo (član 30. stav (2));
- c) Odluku o visini naknade na ime troškova provođenja postupka provjere ispunjenosti uvjeta za rad pravnog subjekta (čl. 18. stav (2) i 34. stav (2) tačka e));
- d) Odluku o troškovima Eksternog vrednovanja kvaliteta (član 26. stav (13)).

Član 67. (Obaveze Ministarstva)

Ministarstvo će, u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, uspostaviti i ažurno voditi Registar iz člana 23. ovog zakona.

Član 68. (Obaveze ministra)

Ministar će u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti slijedeće pravilnike:

- a) Pravilnik o postupku utvrđivanja uvjeta o sadržaju i načinu vođenja registra (član 23. stav (2));
- b) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja i čuvanja andragoške dokumentacije i evidencije pravnih subjekata (član 24. stav (5));
- c) Pravilnik o ispunjenosti uvjeta za rad i akreditaciju (član 34. stav (5));

- d) Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja registra poslodavaca kod koji se obavlja praktičan rad (član 38. stav 3),
- e) Pravilnik o uvjetima kvalifikacija i kompetencija andragošskog kadra (član 44. stav (2)),
- f) Pravilnik o načinu organizovanja, provođenja, dužini trajanja, potrebnom fondu sati za sticanje srednje stručne spreme, programa prekvalifikacije, programa osposobljavanja i programa brze obuke za potrebe poslodavca (član 50. stav (3)).
- g) Pravilnik o formi i sadržaju javnih isprava (član 56. stav (7));
- h) Pravilnik o načinu organiziranja i provođenja ispita (član 57. stav (1)).

Član 69.
(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Kantona Sarajevo".

***PREDSJEDAVAJUĆI SKUPŠTINE
KANTONA SARAJEVO***

Sejo Bukva, s.r.